

IZSELJENIŠKI VESTNIK

GLASILO SLOVENSkih IZSELJENCEV CELEGA SVETA

IZDAJA DRUŽBA SV. RAFAELA, V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 22a (DELAVSKA ZBORNICA)

LETO III.

JANUAR 1933.

ŠTEV. 1.

Občni zbor Družbe sv. Rafaela.

Na praznik sv. Rafaela 25. oktobra l. l. se je vršil redni letni občni zbor naše Družbe sv. Rafaela. Poleg raznih odličnih gospodov, udeležili so se ga tudi zastopniki banovine in mestne občine in drugih javnih korporacij in zasebnih organizacij ter g. Pavlič, narodni poslanec v Belgradu.

Poročilo predsednika.

Iz poročila predsednika družbe se je razvidelo, kako širokopotezno vrši naša družba svoje delovanje, kako skrbno in pazno sledi vsem našim izseljencem širom sveta, njih življenju in njih trpljenju, kako proučuje razne verske, gospodarske in narodnostne razmere, v katerih žive po raznih državah in delih sveta, kako pazno zasleduje tudi njih potrebe, in s koliko skrbjo in požrtvovalnostjo skuša povsodi pomagati, v kolikor se največ da.

Med največje vspehe preteklega leta se lahko prišteje to, da dobi tudi Južna Amerika prvega izseljeniškega misijonarja, in da je vlada sprejela v svoj izseljeniški program oskrbo slov. izseljeniških naselbin s slovenskim učiteljstvom.

Naše delo se je znatno pomnožilo, ker smo se zavzeli tudi za naše slovensko delavstvo in naseljence po Srbiji, za katere do sedaj niti vedeli nismo.

Veliko skrbi, dela in stroškov povzročajo družbi tudi izseljeniški povratniki, ki prihajajo domov, ali prostovoljno ali izgnani, brez vsakih sredstev, in ne vedo ne kam, ne kaj.

Velik vspeh smemo imenovati to, da je dosegla, da se bo v prihodnje vsako leto izseljeniška nedelja praznovala po celi državi in sicer po vseh cerkvah po vseh šolah, po vseh društvih, v časopisju in v celi javnosti.

Družba je pristopila k Zvezi izseljeniških organizacij naše države (Savez Iseljeničkih Organizacija SO RIS), s čimer je postala najvplivnejša izseljeniška organizacija v državi.

„Izseljeniški Vestnik“, katerega je začela letos izdajati za poskušnjo, je tudi dosegel izredno ugodne vspehe. Z njim je stopila družba nekako pred našo širšo javnost.

Vpliv je začela dobivati pa tudi zunaj v svetu med našimi izseljenci samimi. Vsi so začutili njen blagodejni vpliv in vedno tesnejše so vezi, ki zvezujejo naše izseljeniške naselbine po svetu z družbo in po nji z domovino.

Vse to so res šele začetki. Vendar nekoliko let tako intenzivnega in širokopoteznega dela, pa bo velik korak storjen naprej za končno rešitev našega izseljeniškega problema.

Družba sv. Rafaela si je pridobila tudi veliko naklonjenost obeh gg. slovenskih škofov, banske uprave, izseljeniškega komisarijata v Zagrebu in ministrstva

za socialno politiko. Vsi ti gg. so ji pri vsaki priliki pokazali svojo naklonjenost, za kar jim je Družba sv. Rafaela zelo hvaležna. Posebno hvaležnost je dolžna obema gg. škofoma dr. Rožmanu in dr. Karlinu, banu dr. Marušiču in g. dr. Aranickiju, šefu izseljeniškega oddelka ministrstva za socialno politiko, ki je poseben družbin dobrotnik in podpornik.

Članom našega Izeljeniškega Narodnega Sosveta gre tudi iskrena zahvala za tako požrtvovalno in nesebično sodelovanje z Družbo sv. Rafaela.

Za prihodnje čaka družbo še veliko dela. Pred vsem bo treba doseči Izeljeniški dom v Ljubljani, izseljeniški muzej in izseljeniški adresar naših izseljencev celega sveta. Tudi bo treba pokrepiti naše zveze z izseljenci v tujini, poskrbeti za versko oskrbo naših slovenskih delavcev v Srbiji in za pridobivanje članov Družbi sv. Rafaela tu doma, da bo postala tudi po številu članstva v resnici prava narodna izseljeniška organizacija.

Poročilo tajnika.

Iz tajnikovega poročila je razvidno, da družba krepko razvija svoje delovanje na znotraj in na zunaj, da narašča tudi po številu članov. Poleti so nam dali veliko dela in skrbi slovesni sprejemi izseljeniških skupin, ki so se vračali v domovino.

„Izseljeniškega Vestnika“ se sedaj tiska po 2000 iztisivov. Vendar vse kaže, da ga bo treba povečati kakor v obliki, tako po številu izdaj, da bo mogel postati v resnici glasilo celega slovenskega izseljeništv.

Poročilo blagajnika.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je vkljub veliko večjemu delu družba finančno nekoliko nazadovala. To pa radi tega, ker so radi gospodarske krize izpadle večje podpore banske uprave in ministrstva. Blagajna izkazuje družbenega premoženja 19.278 dinarjev v primeri z lanskim 34.000.—.

Prihodnje delo.

Da se omogoči razširjenje delokroga Družbe sv. Rafaela, je občni zbor odglasoval spremembo pravil v toliko, da se bodo lahko ustanjavljala tudi poverjeništa družbe, ki so potrebna na obmejnih postajah, Jesenice, Maribor in Rakek.

Posebna pažnja se bo v prihodnje posvečala tudi notranji kolonizaciji. Naši izseljenci naj se skušajo pridobiti, da si bodo mesto v tujini, tu doma kupovali farme in kmetije in se tu naseljevali. Imamo po Slavoniji in drugod še na tisoče oralov rodovitnega sveta na razpolago, po katerem pa sedaj segajo tujci.

Novi odbor.

V odbor so bili izvoljeni predsednik P. Kazimir Zakrajšek; odborniki pa gg. Josip Volc, kanonik; dr. Vladislav Pegan, odvetnik; Valentin Tomc, katehet;

Franc Miklavčič, prokurist Zadrúžne banke; Janez Kalan, duh. svetnik; Anton Marinček, uradnik Delavske zbornice; Jakob Gašperič, župnik v Trbovljah; Lojze Golobič, prof.; Julij Slapšek, šolski upravitelj; Anda Gajšek, zastopnica Ženske zveze; Anton Kordin, prof.; Anton Kastelic, župnik na Jesenicah; Anton Merkun, župnik v Dobrepoljah; P. Valerijan Landergrott, župnik v Mariboru, ozir. njegov zastopnik P. Konstantin Urankar, kaplan v Mariboru; pregledovalca računov gg Josip Gostinčar, minister n. r. in Valentin Sitar, župnik v Zagorju.

Pozdravi.

Profesor in narodni poslanec g A. Pavlič pozdravi zborovalce in obljubi vso pomoč družbinemu delovanju v narodni skupščini.

Občni zbor so posebno pozdravili gg. dr. Rožman, škof ljubljanski, ravnatelj Fink v imenu šefa načelnika oddelka za izseljenišvo banske uprave za bansko upravo, Vladimir Kravos za Narodni izseljeniški odbor, g župnik Finžgar v imenu Družbe sv. Mohorja, ki je tudi obljubil vso pomoč družbe zlasti pri misli o izseljeniškem adresarju. Koledar Družbe sv. Mohorja naj postane prvi tak adresar.

Ob sklepu je predsednik povdaril to-le misel:

Tudi ta občni zbor je jasno pokazal, da odbor Družbe sv. Rafaela v polnem obsegu razumeva svojo nalogo, katero ima kot narodna organizacija in da ima najboljšo voljo to nalogo tudi izvrševati, da se ne straši ne truda, ne žrtev, ko gre za koristi naših izseljencev. Da bo pa to nalogo mogel tudi uspešno vršiti in izvršiti, pa konečno ne zavisi samo od odbora, temveč pred vsem od dobre volje naroda tu doma in naših izseljencev v tujini. Le ako bo našel dovolj sodelovanja, dovolj finančne podpore, dovolj zanimanja naše javnosti, bo njegov trud dosegel tiste sadove, katere pričakuje kakor odbor in članstvo, tako cel narod, tako izseljenci.

Posebno važnost polaga družba na sodelovanje izseljencev samih. „Nič za nas, brez nas!“ mora postati geslo vseh izseljencev. Sami si morajo pomagati najprej in mi jim bomo pomagali. Zlasti finančna podpora za družbino delo bo morala priti največ iz tujine. Tu doma smo vsi že tako obremenjeni z raznimi dajatvami za narodne in dobrodelne namene, da že to breme težko zmagujemo. Res je danes kriza povsodi. Vendar vsaka naselbina bo že našla način, kako spraviti skupaj kake male svote. Veliko malih svot bo naredilo pa eno veliko. Sodelovanje izseljencev samih z Družbo sv. Rafaela je potrebno tudi iz moralnega ozira. Odbor bo delo za izseljence vršil navdušeno le tedaj, če bo videl, da izseljenci hočejo to delo. Mi se jim ne maramo vsiljevati. Zato poziva vso našo domačo javnost, da podpira družbo po svoji moči, poziva pa pred vsem naše izseljence vsega sveta, da sodelujejo z njo in jo podpirajo, ker s tem podpirajo samo sami sebe.

Z zahvalo udeležencem za tako lepo udeležbo in odboru za delo zaključil predsednik občni zbor.

Po izseljeniški nedelji.

Lepo je vspela ta nedelja, „praznik naše zveste ljubezni“, do izseljencev, do naših bratov in sestra, razkropljenih po celem svetu.

Cela država je ta dan na posebno jasen in glasen

način pokazala in dokazala, da se zaveda velike važnosti našega izseljeniškega vprašanja, da se zaveda svojih dolžnosti do izseljencev in pa da ima resno voljo te svoje dolžnosti tudi vršiti. O, zakaj se ta nedelja ni vpeljala vsaj pred dvajsetimi leti! Kako vse drugače bi bilo danes po naših slovenskih naselbinah, naj bodo kjerkoli po svetu. Pozno je prišla! Vendar bolje pozno, kot prepozno. Še je veliko dela, še se bo dalo marsikaj rešiti.

Družba sv. Rafaela se prav iskreno zahvaljuje vsem, ki so jo praznovali ali sodelovali na katerikoli način. Res je tudi tu še veliko dela predno bo misel te nedelje pronikla v najširše mase naroda, v vse kroge naše inteligence, v vse vrste naših narodnih delavcev. Začetek je pa le storjen. In ako vsa znamenja ne varajo, začčenja se nova doba skrbi naroda za svoje brate, ki jih ni doma.

Državni vladni krogi razumevajo, da je izseljeniško vprašanje velevažno vprašanje tudi naše državne politike, da je ozko v zvezi z vsemi panogami našega državnega življenja, da je činitelj, ki marsikje soodloča pri državnem vspehu ali nevspehu.

Naši narodni krogi vedno bolj spoznavajo, kako je izseljenišvo ozko zvezano z narodno idejo, da je vsak izseljenec košček domovine na tujem, da je vsako srce na tujem del celokupnega narodnega srca, da so izseljenci del naše narodne krvi, če jih izgubimo, da je to izguba življenjskih sil narodnega telesa. Zato treba to našo kri rešiti, ohraniti, izkoristiti.

Gospodarski krogi uvidevajo vedno bolj, da je izseljenišvo velik dobičkanosen narodni in državni kapital, ki donaša državi več kot vsak drugi izvoz, da je važen činitelj v bilanci narodnega gospodarstva, da ga treba zato gojiti in negovati, urediti in voditi bolj kot vse druge panoge gospodarstvenih pridobitvenih virov.

Mi katoliki pa tudi vedno bolj uvidevamo, da so slov. izseljeniške naselbine naše najvažnejše misijonsko polje, da je prva in najsvetejša dolžnost, da vse storimo, vse žrtvujemo, vse poskusimo, da ohranimo naše brate zveste veri naših očetov, jih po veri in duhovnikih varujemo moralnih zablod v tujini — in tako propada v tujini. Kristus Gospod nas sam podučil s svojim ravnanjem do Kananejke, ki ga je prosila zdravja za svojo hčer. „Ni prav, da bi se kruh vzel otrokom in se vrgel psom.“ (Mark. 7,25.) Od tod pa tako velikodušno sodelovanje naših cerkvenih oblasti, naše duhovščine in vernikov z Družbo sv. Rafaela pri njenem delu.

V prihodnje upamo, da bo od leta do leta bolje. Vsaka izseljeniška nedelja bo velik korak naprej k vspehu in k večjemu delu v tej smeri.

Iskreno se zahvaljuje Družba sv. Rafaela tudi vsem, ki so pomagali, da je postala izseljeniška nedelja državni praznik za celo državo. Če hočemo velike vspehe, treba vršiti delo velikopotezno. Velikopotezno pa bo to naše delo samo, če bo tudi državno. Z veseljem smo zato sledili živahnemu delu Saveza izseljeniških organizacij v Zagrebu in prijaznemu sodelovanju vseh vladnih krogov, kakor banovinskih, tako komisarijatskih v Zagrebu, tako ministrstva za socialno politiko. Tako enotno delo ne more ostati brez trajnih vspehov.

Da bo pa izseljeniška nedelja popoln uspeh, prenesti se mora njeno praznovanje iz domovine v tujino. Vsaka slovenska naselbina, vsaka slov. cerkvena

občina, vsaka naša organizacija, da, vsako slovensko srce v tujini jo mora praznovati z nami. To bo pa naloga prihodnje izseljeniške nedelje 1933.

Slovenske naselbine po zapadnih državah Evrope so se že letos jako lepo odzvale, kakor pišejo poročila v današnjem „Vestniku“. Drugod je še niso praznovali tako. „Jednota“ v Clevelandu pove, da zato ne, ker je naš poziv prišel v Ameriko prepozno. Toraj je naša krivda. Drugo leto se to ne sme več zgoditi.

Tako bodo vsako leto na prvo adventno nedeljo zagorela vsa slovenska in jugoslovanska srca tu doma in po celem svetu v eni skupni medsebojni ljubezni bratstva in edinosti in se dvigala k vsakoletni obnovitvi svete prisege zveste ljubezni naše do izseljencev in izseljencev do nas.

„Novi Iseljenik“, glasilo Saveza izseljeniških organizacij iz Zagreba je posvetil celo svojo 12. številko izseljeniški nedelji. Prinaša v celoti govore predsednika Saveza, g. Marjanovića, g. dr. Aranickija, šefa izselj. oddelka ministerstva za socialno politiko, g. Travice, tajnika Saveza in drugih na izseljeniško nedeljo.

G. dr. F. Aranicki govori najprej o težkem položaju, v katerega je postavila svetovna gospodarska kriza naše izseljenišvo po celem svetu in o težkih problemih za nas, kako sedaj rešiti našega izseljenca, da ne propade v tujini in kako poskrbeti za vse tisoče tistih, ki se vračajo domov brez denarja — brez dela. O nevarnosti, da nam naše izseljenišvo v tej krizi ne propade, pravi:

„Ta je pogibelj danes večja nego ikada prije, a to stoga, što je prestankom doseljavanja novih doseljenika, prestao i priliv sveže krvi. Osim toga, čovjek brez sigurnog kruha lakše gubi svoju otpornu snagu i lakše se prilagodi ambijentu, u kome živi. To nam ne može i ne smije da bude indiferentno, jer tu se radi o 1/10 našega naroda i plemena, o 1 milijonu, mahom najboljih naših ljudi. I srce nam se steže pri samoj pomisli, da djeca tih ljudi, unuci njihovih, jednom neće više ni znati za zemlju i jezik svojih djedova. Ne dajmo, da Amerika bude drugo naše Kosovo!“

Dalje pravi: „Prihvačam ovu zgodu, da u ime g. Ivana Pucelja, ministra socijalne politike i narodnog zdravlja, danas o Danu zahvalnosti našim iseljenicima, koji su svojim pošilkama u doba dok su druge valute padale držali naš dinar i izdržavali svoje, mahom u pasivnim krajevima, i izrazim njeovu toplu zahvalnost iseljeničkim organizacijama na izloženoj saradnji.“

G. Marjanović pravi v svojem govoru dobesedno:

„Domovina je po prvi put u većem stilu dala priznanje i čast iseljenicima i iseljeničkom problemu. Kamo sreće da je tako što bilo i ranije, onih prvih godina poslije rata, dok je najveći dio iseljenika bio još pun nada i vjere, pun volje, da se vraća i pun novaca i snage. Jedan ogroman plus u finansijskom, socijalnom i ekonomskom životu našem bio bi nam uštedo nove krize i katastrofe.“

... Ima nešto naročito lijepa u ovoj današnjoj našoj priredbi, a to je sam fakat, da se domovina počela da sjeća iseljenika, da počinje da se brine kako, čim i na koji način da im pomogne u vremenu, kada su oni u najvećoj nevolji, kada su ostali bez zarade i ušteda, kada su mnogi okrenuli lice od svog starog kraja, kada više ne mogu da šalju pomoć, koju su ranije tako obilato slali. Značajno je i lijepo, da je domovina tu brigu preduzela baš u času, kada je i sama u teškim ekonomskim prilikama, a baš ta jednovremena i zajednička nevolja može da doprinese jačanju i približenju iseljenika i domovine.“

Mariborski tednik „Nedelja“ je v svoji 48. lantski številki za izseljeniško nedeljo posvetilo velik del svojih predalov agitaciji za praznovanje izseljeniške nedelje. Prav lepa hvala!

Holandija.

Izseljeniška nedelja. — „Rafael“, slovenski mesečnik, poroča: Tako lepo smo jo proslavili, da nam ostane v neizbrisnem spominu. Prireditelji so se sicer bali, da ne bo obiska, ker je pač taka „nedelja“ le neka „novotarija“, pa so se zelo zmotili. Naval pri proslavah je bil tako velik, da dvorana v Versillenboschu ni mogla sprejeti pod streho vseh gostov in so morali nekateri oditi, velikanska dvorana g. Nolsa v Eygelshovenu je bila pa docela polna.

Prireditvi sta se vršili toraj na dveh krajih in tudi — iz ekonomičnih razlogov — ob dveh sledečih si nedeljah.“

O teh proslavah nam g. Alojzij Novak, tajnik Zveze jug. društev sv. Barbare za Holandijo, pošilja sledeča poročila:

Heerlerheide. — Zveza jugoslov. društev sv. Barbare v Holandiji je priredila dne 20. nov. izseljeniško nedeljo za slov. naselbine Lutterade, Brunsum, Hoensbroch in Heerlerheide z jako vspelim sporedom.

Predsednik društva v Heerlerheide, g. Strucelj je otvoril spored ter pozdravil navzoče.

Naš izseljeniški duhovnik č. g. Drago Oberžan je imel govor o orpomenu izseljeniške nedelje. Ta globoko zamišljen govor je naredil velik vtis na vse navzoče in jim privabil solze v oči.

Nato je predvajal lepo film iz delavskega življenja.

Izseljeniška učiteljica gđca M. Ažmanova je dosegla velik vspseh z nastopom naših otrok, ki so nam z lepim petjem in deklamacijami budili spomine na naša otroška leta v domovini.

Godba na pihala iz Brunsuma je krasno svirala naše lepe slovenske pesmi.

Tudi naš pater č. g. P. Teotim je imel lep govor in sicer v slovenščini, za kar se mu je občinstvo zahvaljevalo z dolgim in burnim ploskanjem.

Pevski zbor iz Heerlerheida je zapel obe narodni himni in žel burno pohvalo.

Navzoči so bili poleg predsednika in tajnika Zveze, gg. Alojzija Kronovška in Ivana Novaka še predsedniki g. Josip Hriberšek iz Brunsuma, g. Martin Kuncej iz Hoensbrocha in g. Ivan Povh iz Lutterade.

Dvorana je bila tako zasedena, da so mnogi morali domov, ker niso mogli v dvorano.

Eygelshoven. — Dne 27. nov. se je vršila proslava izseljeniške nedelje v Eygelshovenu za naselbine v Niewenhagen, Eygelshoven, Clevermond, Kerkrade in Spekhalzerheide.

G. Martin Plaznik, predsednik društva v Eygelshovenu, je otvoril spored in pozdravil navzoče.

Izseljeniški duhovnik č. g. Drago Oberžan nam je orisal pomen izseljeniške nedelje ter nam vzbujal spomine na ljubljeno domovino. Navduševal nas je za zvesto ljubezen do domovine, naše vere in naroda, naj nikoli ne pozabimo slovenskega očenaša. V srce segajoče besede g. govornika nam ostanejo v neizbrisnem spominu.

Nestop naših malčkov pod vodstvom izseljeniške učiteljice gđce. M. Ažmanove je žel veliko odobravanje vseh navzočih. Začuden smo bili nad tolikimi uspehi gđce. učiteljice v tako kratkem času. Naša mladina mora ostati trdna vez med nami in našo domovino.

Pevski zbor pod vodstvom pevovodje g. Kronovška nam je zapel več slovenskih pesmi, ki so bile jako dobro naučene.

Igralci iz Niewenhagena so nas presenetili s p. Zakrajškovo igro „Za srečo v nesrečo“, katero so mojstersko izvajali. Nobeno oko ni ostalo suho v dvorani pri zadnjem dejanju. Občinstvo ni moglo prehlaviti te prekrasne igre in pa prizvajanja igralcev.

Naš pater č. g. P. Teotim nam je v slovenskem jeziku podal sliko o Jugoslaviji, kakor jo je videl na svojem polletnem obisku, o lepem krščanskem življenju, katerega je tam videl in nas navduševal, naj tudi v tujini ohranimo te krščanske družinske ideale, kar nam bo samo v ponos in čast naši domovini pred tujci.

Tamburaški zbor „Glas zvona“ iz Niewenhagena je pod vodstvom g. Čebina vbrl naše lepe domače pesmi. Zbor je še nov in se še le malo časa vadi, vendar pa je prav mojstersko nastopil.

Navzoči so bili tudi holandski župnik iz Eygelshovena, zvezni tajnik g. L. Novak in predsednik g. Ivan Žnidaršič iz Niewenhagena, g. Franc Ožek iz Spekholzerheide in g. Rudolf Ravnikar iz Chevermonda.

Da se naši izseljenci zavedajo pomena izseljeniške nedelje, so dokazali s svojo ogromno udeležbo.

K sklepu se je zvezni predsednik g. Al. Kronovšek zahvalil navzočim za tako obilno udeležbo, potem našemu izseljeniškem duhovniku č. g. Oberžanu, ki zares očetovsko skrbi za nas. Na pobudo g. predsednika Kronovška se je nabralo H. fls. 12.53 za Družbo sv. Rafaela v Ljubljani v znak hvaležnosti slovenskih izseljencev za njeno toliko in tako požrtvovalno ljubezen in skrb do nas izseljencev.

Francija.

Liévin. Najprej najlepša zahvala Rafaelovi družbi za pobudo in vpeljavo izseljeniške nedelje. Brali smo z hvaležnostjo v srcih, kako je molila domovina za nas, po svetu razkropljene

sinove, da bi ostali zvesti veri in njej. Dobro so nam deli pozdravi in opomini naših nadpastirjev in svetnih oblasti. Začutili smo, da so naša srca zopet bolj navezana na daljni dom. Zavedati se nismo pozabljeno, nas krepi in nam bo dala moči še naprej v težkem boju za kruh in krščansko poštenje.

Ob enem z domovino smo tudi mi praznovali izseljeniško nedeljo s cerkvenimi slovesnostmi in s prireditvami po družtvih. Kot sad te nedelje smo sklenili, da pristopijo naše tukajšnje organizacije (krščanske) k Rafaelovi družbi. Žal nam je le, da vsled slabih delovnih razmer, ne moremo prepotrebne Rafaelove družbe tako podpreti, kot bi radi.

Pristopijo: Rudarska društva sv. Barbare v Bruay-en-Artois, Liévin, Sallaumines, Vendin-le-Vieil in podpisani vsak po 12 fr. Val. Zupancič, izselj. duhovnik.

Liévin. — Čeprav nas neprijetno tlači težka zimska megla, je bilo vseeno naše razpoloženja kaj slovesno v zadnjem času 27. novembra smo cerkveno proslavili izseljeniško nedeljo, teden nato pa rudarsko patrono sv. Barbaro in narodni praznik Ujedinjenja.

Posebno lepa je bila proslava 4. decembra, ko obhajamo rudarski praznik in smo obenem tudi proslavili narodni praznik, ker ga 1. decembra vsled dela nismo mogli. Cerkevno slavnost so jako povzdignili številni mladi rudarji v svojih uniformah in z jamskimi svetilkami v roki.

Po sv. maši je sledila obojna proslava v dvorani poleg cerkve. Otvorili so slovesnost mladi rudarji s petjem in deklamacijami. V otroški igrici, ki je sledila, so se stariši sami čudili svojim otrokom, ki sicer tako radi po francosko žvrgolijo, ko so tako lepo po slovensko igrali. V veselo razpoloženje je spravil navzoče posrečeni kuplet „Čevljar“.

Pred okrašeno kraljevo silko je bilo več narodnemu prazniku primernih nagovorov. Če tudi včasih kaj kritiziramo, smo vseeno v srcih dobri Jugoslovani in ljubimo svoj dom, kar je znova pokazal ta praznik.

Opomba uredništva. O proslavi v Merlebach-Freyding, Francija, bomo poročali v prihodnji številki, ker nam je zmanjkalo prostora v tej številki. Poročilo je itak prinesel že ljubljanski „Slovenec“.

Nemčija.

Essen - Borbeck. — Dne 27. novembra je praznovala naša „Zveza“ izseljeniško nedeljo in narodni praznik. Dopoldan ob 11. uri smo imeli sv. mašo, ki jo je daroval izseljeniški komisar vlč. g. Goričan iz Düsseldorfa. Orisal nam je v lepi pridigi žalostno usodo izseljenca posebno samca, ki v veliki večini pozabijo na svoje lepe domače običaje in se vdajo pijači in razuzdanemu življenju. S tresočim glasom je pripovedoval doživljanj nekega mladeniča iz Francije, ki je imel lepe prihranke, živel lepo življenje, razdelil med uboge vse svoje, postal sam brezposeln in pozneje na cesti omagal; ni imel več prijatelja, ki bi mu dal v zadnjem trenutku pomoč in mu zatisnil oko.

Po sv. maši smo se zbrali v dvorani. Predsednik Lindič naznani zborovalcem, da je umrl predobr prijatelj štajerskih Slovencev, preč. Mgr. dr. Anton Jerovšek. Imenovan je bil tudi velik dobrotnik izseljencev. Preč. g. Tensundern, častni predsednik Zveze, nam je orisal pomen narodnega praznika in zelo ostro vrgel očitek nasprotnikov, kakor da smo politična organizacija, češ, da to ni nikaka politika, če ljubimo svojo domovino, ker taka je tudi božja zapoved. Dalje je orisal vesele spomine nemških dijakov v letošnjih počitnicah po Jugoslaviji, kjer so doživeli toliko veselih uric. — Vlč. g. Goričan je govoril o pomenu izseljeniške nedelje v domovini in na tujem ter pozival navzoče k zvestobi do matere Jugoslavije, ki nam je bila vedno dobra mati, če tudi mogoče v preteklosti tega nismo vedno umeli. — G. Vabič je prispeval mater domovino s telesno materjo in govoril o ljubezni obeh do svojih otrok. Zlasti je vzbujal spomine na dom in na mogoče že umrlo našo mater, ki je ne smemo nikdar pozabiti. Tudi v molitvi se je spominjalmo! Z burnimi vskliki: „Živel naš kralj, živele Jugoslavija, živele republika Nemčija in nje predsednik“ smo se vsi veseli nad lepim proslavjem razšli.

Severna Amerika.

Med članki po naših inozemskih listih o izseljeniški nedelji, je najzanimivejši uvodnik v „Amerik. Slovincu“ (Chicago, Ill.). List piše v svoji 234. št. tako-le:

„Stara domovina, nam vsem ljuba in draga mala slovenska deželica, ki nam, kateri smo na njenih tleh zagledali luč sveta, ne gre nikdar iz spomina, katero gledamo v duhu, ko zjutraj vstajamo, kolikokrat te-

kom dneva, in zopet ko legamo k počitku, je na prvo adventno nedeljo, dne 27. novembra 1932, proslavljala „Izseljeniško nedeljo — izseljeniški praznik“.

Ta izseljeniški praznik se je vršil po inicijativi Družbe sv. Rafaela v Ljubljani in to menda že v drugič ali tretjič, ki se trudi, da naveže in ohrani med slovenskimi izseljenci v tujini in njihovo domovino čimbolj tesne in pristrčne zveze. To prizadevanje Družbe sv. Rafaela zasluži vse priznanje, ki ga dolgujemo tej vrli družbi tako izseljenci, kakor tamkajšnja domača javnost.

„Amerikanski Slovenec“ je povdaril že pred dvema leti, da prihaja čas tudi za izseljence v Ameriki, da začno s primernim delom, si ustanove, bodisi samostojno priseljeniško organizacijo, ali če hočejo, podružnico Rafaelove družbe, ki bi vodila delo za čim tesnejše in boljše zveze med domovino in nami izseljenci. Toda naša javnost v Ameriki se zdi, da je preobložena z delom, nihče ne dvigne glave, nihče ne spregovori začetne besede, in v takih razmerah čas poteka, mi pa smo... V takih razmerah je šla zopet mimo nas že druga ali tretja izseljeniška nedelja. Posamezniki smo dobili tu in tam od doma lepa prijetna pisma, ki so jih nam poslali na pobudo Rafaelove družbe naši domači. Mi sami ameriški Slovenci pa nimamo v tem oziru nič skupnega, dasi bi bilo na mestu in prav, da bi imeli.

Ali bi ne mogli n. pr. tudi ameriški Slovenci na prvo adventno nedeljo slaviti po vseh naselbinah spomin na staro domovino? S sodelovanjem raznih družtev, župnij itd. bi take proslave prišle do prav izrazitega značaja. Poreče kdo, to naj stori vsak sam kakor ve in zna. Prav, tudi posamez je treba, toda skupnost je pa le skupnost in zlasti v takih ozirih. O tem naj bi merodajni krogi malo razmišljali, zlasti naše organizacije. Nikakor ni prav, da bi samo mati domovina za nami povpraševala, mi pa bi bili tiho in kazali brezbriznost.

Gotovo je na stotine naših ljudi dobilo povodom izseljeniške nedelje prijetna pisma od doma. Oba slovenska škofa, tako ljubljanski kakor lavantinski, sta naslovlila posebne pozdrave in pisma na svoje vernike v tujini, katere očetovsko pozdravljata in jih vsodbujata k vsemu dobremu. Ali se ni ob tem času naša misel na domače in domovino visoko dvignila? Prav gotovo se je. Pa še nekaj! Tudi na našo tu rojeno mladino bi take letne proslave mogočno vplivale. Saj bi lahko ravno na takih sestankih imeli predavanja o stari domovini in o vsem, ki bi jačilo naše zveze z domovino. Na vsak način bi bilo to koristno za nas in mladino.

Izseljeniške proslave naj bi imele popolnoma samostojen značaj kar se tiče raznih nanašanj na politične zadeve. Te bi ne smele imeti nobenega zanimanja za kake proslave tega ali onega političnega značaja, pač pa samo pospeševati vezi med domačimi, sorodniki, prijatelji in znanci ter bodriti izseljence, da ne pozabijo svojih doma in domači ne nje, njih šeg, običajev itd.

Delati za take cilje, kot je pospeševati med svojci boljše vezi, dvigati in obujati prijetne spomine na eni strani med očeti in materami, in na drugi med otroci in starši, med brati in sestrami, je prijetno in zasluži vse priznanje.

Zato pa bi bilo prav, da dvignemo zanimanje za to tudi med nami tostran morja!

Cleveland O. — V Glasilu S. K. Jednote, ki izhaja v Clevelandu in čigar urednik je g. Ivan Zupan, slovenski pesnik, je posvetil celo uvodno stran svojega lista misli izseljeniške nedelje. V svojem uvodniku pravi g. urednik med drugim: „Naša rodna ali stara domovina ima na stotisoče sinov in hčera razkropljenih po vseh svetovnih delih. Poslovili so se od nje že pred več desetletji s solzami v očeh, toda z zavestjo in pogumom v svojih srcih, da se jim bo v tujini boljše godilo kot doma, na rojstni grudi.“

„Dolga desetletja se naša stara domovina, osobito še pod bivšo avstrijsko vlado — ni dosti zmenila za svoje sinove in hčere v tujini. Pričakovala je, od njih samo dolarjev, ker so živeli v tako opevani obljubljeni deželi. Da, kdo bi v resnici preštel vse milijone dolarjev naših izseljencev, ki so bili v teh 70 letih poslani preko oceana v pomoč, stari domovini?“

„Sele naša prenovljena, svobodna in ujedinjena stara domovina se je spomnila tudi svojih, po širnem svetu razkropljenih sinov in hčera. Tako so naši rojaki v Sloveniji menda že pred tremi leti posvetili zadnjo nedeljo v novembru spominu, časti in ljubezni svojim izseljencem po celem svetu. Slovincem so letos prvič sledili tudi bratje Hrvati in Srbi.“

„Baš pred zaključkom zadnje izdaje Glasila smo sprejeli tudi 5. številko „Izseljeniškega Vestnika“, ki izhaja v Ljubljani. Vseh 16 strani Vestnika je posvečenih slovenskim izseljencem celoga sveta, povodom izseljeniške nedelje, ki je že za nami. Naravno da prošnji družbe, ki izdaja označeni Vestnik, dne 27. novembra ni bilo mogoče ustreči, ker smo bili prepozno obveščeni.“

„Izseljeniško nedeljo v občeh obhajamo ameriški Slovenci skoro vsaki dan, ker se vedno živo in radi spominjamo naše drage domovine. To nedeljo bodo naše največje slovenske nasebine Chicago in Cleveland v pravem pomenu in na slovesen način obhajale sele začetkom decembra (11. in 4.) v spomin praznika Narodnega Ujedinjenja Jugoslavije.“

„Naj Bog živi in ohrani našo krušno domovino in naj štiti ter ohrani tudi našo rojstno grudo!“

Na to ponatiskuje pozdrave obeh naših gg. škofov in g. bana.

Detroit, Mich. — Prejel sem zanimiv „Izseljeniški Vestnik“. Na izseljeniško nedeljo sem zjutraj bral našim ljudem prelepo očetovsko pismo ljubljanskega škofa Dr. Rožmana. Ljudje so besede kar požirali in še zdaj govore o lepem pismu. Popoldne smo imeli posebno pobožnost v cerkvi. Molili smo pred izpostavljenim presv. R. Telesom za domovino, za škofo in duhovnike in za ohranjenje vere med našimi izseljenci. Med pobožnostjo smo malo pokolektali za Rafaelovo družbo. Prilagam Vam skromno svoto Dol. 5.—, da vpišete našo faro v svojo koristno družbo. Namen družbe sem ljudem razložil in povedal tudi, da ste Vi duša vsega tega gibanja. Objubil sem tudi faranom, da se Vam bom v njihovem imenu zahvalil za ves trud, ki ga imate za naše izseljence. Torej prisrčni: Bog plačaj! Če Bog da, bom drugo leto izdal za to nedeljo posebne kuverte, da bomo družbo malo podprli. P. Odilo Hajnshek OFM

Južna Amerika.

S Paulo, Brazilija, 28. nov. 1932. — Včeraj, 27. nov. t. l. je J. K. D. „Primorje“ v Sao Paulo proslavljalo po nalogu Rafaelove Družbe iz Ljubljane in v smislu sk'pa izseljeniške konference v Splitu meseca julija izseljeniško nedeljo z lepo vspelo prireditvijo.

Če vpoštevamo silno neugodno vreme — celo popoldne smo imeli naliiv in so bile vse ulice polne vode — je bila udeležba naših rojakov prav ugodna. Prireditve se je udeležil med drugimi odličnimi gosti g. Režny, konzul Č. S. R., g. Šmit, predsednik taškega društva „Slavija“, g. Bocewicz predsednik poljskega društva l. dr.

Spored je otvoril tajnik društva s kratkim nagovorom, v katerem je pojasnil namen in pomen izseljeniške nedelje. Ob zaključku se je kratko dotaknil tudi naših krajevnih razmer, ki niso nič kaj ugodne. Omenil je, kako smo Jugoslovani v Sao Paulo slabo organizirani in kako pogrešamo med nami pravega smisla za organizacije, ki je vendar tolikega pomena za izseljence v tujini. „Nad 40 tisoč Jugoslovancev nas je v Braziliji“, je rekel. „Morali bi imeti svoje lastne domove, svoje šole, morali bi imeti močne organizacije. Toda vsega tega nimamo. Niti predstavnika svoje države (konzula) nimamo. Domovina v tem oziru zanemarja nas in ml njo. In tako teče dan za dnem, leto za letom ne da bi se kaj storilo za nas. In kakor vse kaže, minulo bo pri sedanjem težkem gospodarskem položaju še mnogo let, da se bo kaj storilo, če se sploh bo. V tem bo pa naša mladina zrastle — zgubljena za narod in domovino za vedno.“

Nato je navduševal svoje rojake, da naj se odresejo brezbriznosti in nemarnosti, da naj se vsi zavemo svoje moči in si sami skušamo pomagati . . .

Osemletni deček je nato deklamiral Gregorčičevo „Bratje v kolo se stopimo“ in prav dobro rešil svojo nalogo.

„Zviti Jaka“, kuplet je pel naš tenorist g. Mojsič in nas vse spravil v dobro voljo.

Prizor iz Cankarjevega „Hlapca Jerneja“ — „Na Tičnici“ je zelo ugajal. Saj smo v njem videli same sebe, ki smo mnogi s culo na rami doma iskali svojo pravico (v Primorju), pa je nismo našli, zato zbežali v tujino, kjer tavamo kot brezdomci in si iščemo ljubega kruhka pri tujih ljudeh. „Oče naš . . . neskončno si vsmiljen, daj delavcu plačilo! Neskončno si dobrotljiv, oblagodari hlapca, ki je lačen in žejen . . .“ Tako je govoril Jernej. Prav nam vsem iz srca.

Nato je sledilo več muzikalnih točk, katere je proizvajal g. Zielinski na svojem originalnem instrumentu. Vse točke so zelo ugajale.

Dvodejanka Štokova „Laždravnika“ je zaključila prvi del programa. Igralci so bili fantje in dekleta, ki so bil zvečine prvič na odru, pa so dobro rešili vsak svojo ulogo.

Orkester je še zasviral „Hej Slovani“ in prečitalo se je pismo, katero pošlje društvo „Izseljeniškega Vestnika“ v Ljubljano, v katerem se v imenu vseh navzočih pošle pozdrave Rafaelovi družbi in naši nepozabni domovini, lepi Jugoslaviji.

Drugi del sporeda je bila prosta zabava pri pogrjenih mizah s šaljivo pošto, prodajo svežih nagelnov itd. Ne smem pozabiti tudi omeniti, da je društveni odbor izdal posebne tiskane razglednice, nalašč za to nedeljo, namenjene svojcem v domovini. Lepo število teh razglednic se je razprodalo, ki bodo šle sedaj črez ocean v domovino in nas zopet zvezale z našimi domačimi. Gotovo je, da bodo dosegle svoj namen.

Slednjic je prikorakalo v dvorano bratsko poljsko društvo z 36 člani s svojim predsednikom g. Bocewiczom na čelu, katere smo sprejeli z velikim veseljem in navdušenjem.

Tako je bila naša proslava izseljeniške nedelje v Sao Paulo ne le proslava nas Jugoslovancev, temveč proslava vseh Slovanov mesta in okolice. Bila je lepa manifestacija slovanske ljubezni in našega zblizanja.

Iz te proslave so poslali udeleženci sledeči pozdrav v domovino:

„Po nalogu Družbe sv. Rafaela za varstvo izseljencev in v smislu izseljeniške konference v Splitu je danes dne 27. novembra 1932 podpisano društvo „Primorje“ proslavljalo s širšo prireditvijo izseljeniško nedeljo, iz katere pošiljamo v imenu članov in članic ter številnih prijateljev iskrene pozdrave Družbi sv. Rafaela ter naši nepozabljivi domovini.

V Sao Paulo, 27. nov. 1932. Fr. Cotič, tajnik.“

Opomba. Poslali so tudi iztisličnih razglednic, katere so izdali za to priliko in jih prodali nad 600, ki so vse šle sem v domovino sorodnikom in prijateljem. Hvala lepa. Ured.

Naše delo se množi.

V domovino se vrača vedno več naših izseljencev in sicer zvečine brez vsakih življenjskih sredstev, morda celo prisiljeno. Veliko jih nima niti toliko, da bi si plačali vožnjo od obmejne postaje do domače vasi. Nekateri nimajo niti za košček kruha.

Družba sv. Rafaela je videla te siromake in se zavzela za nje. Na zadnjem občnem zboru je zato sklenila, da razširi svoj delokrog tudi na vse naše obmejne postaje Jesenice, Maribor in Rakek.

Jesenice.

Ker prihaja največ takih izseljencev v državo skozi Jesenice, zato je prišla prva v poštev ta postaja.

Družba sv. Rafaela je naprosila g. župnika Kastelica, da bi se zavzel za to delo in ji pomagal, da se poskrbi vse potrebno, da bodo taki reveži oskrbljeni s hrano, prenočiščem in kolikor to mogoče z denarno podporo, da bodo mogli do domače vasi, ne da bi jih morala žandarmerija po odgonu pripeljati domov. G. župnik je šel takoj na delo in dosegel, da

je jeseniška občina dala v ta namen brezplačno na razpolago primeren prostor, kjer bodo dobili prenočišče in hrano. Obmejni komisar g. Čermak je velikodušno sprejel vodstvo tega „izseljeniškega doma“. Da je bilo mogoče ta prostor opremiti s posteljami in potrebnim pohištvom, priskočila je na pomoč kr. banska uprava z darom Din 1000 —, minister za socialno politiko, g. Pucelj pa z darom Din 2000 —.

Tako je za Jesenice vsaj za silo preskrbljeno. G. župnik Kastelic je sprejel za Jesenice poverjeništvu in si bo osnoval za to potrebni odbor v pomoč.

Maribor.

Skozi Maribor hodijo v tujino in iz tujine zvečine samo prekmurski izseljenci in sezijški delavci, ki hodijo v tisočih vsako leto v Nemčijo iskat kruha. Tudi tu je potreba, da se stori vse, da bo za nje vsaj primerno preskrbljeno.

Za to delo sta se zavzela župnik g. P. Valerijan Landergott in kaplan g. P. Konstantin Urankar. Za začetek sta organizirala dobro uspelo akcijo za prvo javno praznovanje izseljeniške nedelje v Mariboru, da se sv. Rafaela misel najprej zanese med meščane in pozneje po celi lavantinski škofiji. V stolnici je pridigal o izseljeniškem vprašanju g. Fr. Kolenc, v frančiškanski cerkvi pa g. P. Konstantin Urankar. Popoldne je bila izseljeniška akademija s petjem, deklamacijo, govorom in igro „Za srečo v nesrečo“. Govoril je zopet g. Kolenc.

Dne 12. decembra l. l. je bila pa ustanovitev posebnega poverjeništvu Družbe sv. Rafaela za Maribor. Predsednik Družbe iz Ljubljane je pojasnil potrebo, namen in pomen posebnega poverjeništvu za Maribor. Za predsednika poverjeništvu je bil izvoljen župnik g. P. Valerijan Landergott, za podpredsednika g. Bojc, tajnika kaplan g. P. Konstantin Urankar, blagajnik g. Fe-konja Avguštin. Referent za Prekmurje g. Godina Ferdo. Ta odbor bo šel takoj na delo, da se vse potrebno uredi.

Za Rakek bo moralo delo nekoliko počakati, ker se tam skozi itak vrača primeroma le malo izseljencev in potreba poverjeništvu še ni pereča.

Izgon inozemskih delavcev iz Jugoslavije.

Družba sv. Rafaela dobiva iz raznih delov sveta od naših izseljencev prošnje in zahteve, da naj izposluje pri vladi izgon inozemskih delavcev, ki so zaposleni pri nas in naj vpliva na delodajalce, da inozemske delavce odslovijo. To pišejo naši izseljenci, ki so brez dela v tujini, pa bi se radi vrnili domov, ko bi se ne bali, da tu tudi ne bodo dobili dela.

Iz vidika trenutne potrebe in iz stališča brezposelnih naših izseljencev, ki stradajo v tujini, so te zahteve na videz pravične.

Če pa proučimo to vprašanje globlje, pa najdemo, da bi nam tako postopanje veliko več škodovalo, kakor pa koristilo. Ne smemo predvsem pozabiti, da imamo mi več naših delavcev zaposlenih v inozemstvu, kakor je tujcev zaposlenih pri nas. Ako bi naša država res izgnala vse tujce, bi dosegla samo eno, da bi tuje države enako naredile z našimi ljudmi.

Tudi je težko določiti, kje naj začnemo z izganjanjem. Pri nas imamo n. pr. zaposlenih veliko be-

guncev iz Primorskega. Ali bi ne bilo skrajno brezsrčno, če bi jih izgnali in jih pognali čez mejo domov, kjer jih čaka samo ječa?

Mnogo je pri nas tudi Čehov. Ali bi ne kazili bratstva, ki vlada med nami in Čehi, če bi začinjali izganjati češke delavce?

Nekdo omenja v svojem pismu Nemce in vprašuje „kaj bi se naši nekdanji tlačitelji mastili pri nas?!“

Res je nekaj jako dobro plačanih nemških delavcev pri nas in nemška vlada ve za naše nerazpoloženje do teh delavcev. Toda ve pa tudi, da imamo mi v Nemčiji nad 30 000 jugoslovanskih delavcev zaposlenih. Zato je sklenila z nami reciprocitetno pogodbo, pa to ne radi naših delavcev v Nemčiji, temveč v zaščito svojih maloštevilnih delavcev v Jugoslaviji. Na podlagi te pogodbe dobivajo naši brezposelni delavci v Nemčiji že skoro dve leti brezposelne podpore in Nemčija izplačuje invalidnim delavcem rente in pokojnine tudi če so se vrnili v našo državo.

Ako bi mi toraj brez vzroka izgnali iz naše države kakega Nemca, bi s tem prekršili to reciprocitetno socialno pogodbo in Nemčija bi na to gotovo odgovorila z istim orožjem, morda celo odpovedala pogodbo, kar bi bil pa strašen udarec za 30.000 naših državljanov v Nemčiji.

Premislimo še naše dobre prijateljske odnose s Francijo, ki so veliko boljši kakor z Nemčijo. Vendar pa do zadnjih dni nismo imeli potrjene reciprocitetne pogodbe, dasi imamo tam preko 15 000 slovenskih izseljencev. Kakor poroča zadnja številka „Rafaela“ je bila ta pogodba še le pred kratkim potrjena. Zakaj se je pogodba s Francijo tako dolgo zavlčevala? Gotovo ne po krivdi naše države, ki je pošiljala v Pariz dovolj svojih delegatov in odposlancev, da bi jo bili dosegli. Pač pa enostavno zato, ker Francija nima v Jugoslaviji svojih delavcev, toraj bi od take pogodbe ne imela nikakih koristi. Če jo je res slednjič potrdila, je to naredila samo kot čin prijateljstva do naše države.

Enako je z Belgijo, Holandijo, Ameriko itd. Iz teh držav se vrača največ naših brezposelnih delavcev. Poleg tega so vse te države zaprle svoje meje za naše delavce. To pa, da nimamo z vsemi državami, kjer žive naši izseljenci, takih reciprocitetnih delavskih pogodb, kakor z Nemčijo, seveda zelo škoduje našim rojakom v tujini. Tako je tudi z Združenimi državami ameriškimi. Tam imamo nad 250 000 samo Slovencev. Teh naš konzuli ne morejo zastopati ali braniti, ako nimajo od vsakega posebej pooblastila za to. Tako n. pr. ako v Zdr. dr. ameriških naš človek umre, naš konzul ne more zastopati tukajšnjih dedičev, ako nima za to od tukajšnjega ameriškega konzula overovljene pooblastila. Zato procedura v takih zadevah povzroča mnogo stroškov in dela, končno se pa pri vsem tem vendar še lahko zgodi, da je vse brezuspešno.

Vsi, ki so nam tozadevno pisali naj prouče te besede, da bodo razumeli cel položaj in potem pravičneje sodili.

Vendar pa vnovič — storili smo namreč že pogosto — apeliramo na vse naše vladne merodajne kroge, da store vse, da dobimo z vsemi državami, kjer žive izseljenci, take reciprocitetne pogodbe, ki bodo nezmerno koristile našim izseljencem in ščitile njih pravice, pred vsem pa jih obvarovale sebičnega izkoriščevanja.

Verska oskrba izseljencev.

„Dajte izseljencem v tujino njegovo ženo in njegovega duhovnika, pa ste ga dovolj oskrbeli“, se je reklo na izseljeniški konferenci v Splitu. Zato je duhovska oskrba naših izseljeniških naselbin eno izmed glavnih naših nalog. Ako bodo dobile naše naselbine dobre in delavne izseljeniške duhovnike, bo že ta vse drugo za nje poskrbel. To jasno dokazujejo Združene države ameriške. Nikdar ne bomo mogli naših izseljeniških naselbin drugod tako lepo oskrbeti, kakor so oskrbljene tam. Lastne slovenske narodne župnije imajo, z lastnimi cerkvami in šolami in sicer s praviimi osnovnimi šolami, imajo krasno izpeljane podporne organizacije in lepo razvita kulturna društva. Vse to pa je vseh izseljeniških duhovnikov. Kar je pa tam najvažnejše, je to, da so naši izseljenci vse to dosegli sami, z lastnimi finančnimi žrtvami, brez vsake, celo najmanjše podpore iz domovine.

Družba sv. Rafaela je zato zastavila vse svoje sile predvsem v to, da oskrbi kolikor mogoče vse ostale naše naselbine drugod po svetu z izseljeniškiimi duhovniki. Sicer manjka še idealnih mlajših duhovnikov in redovnikov, ki bi se hoteli za to najpotrebnejše misijonsko delo odločiti. Vendar upamo, da se bo tudi glede tega od leta do leta boljšalo. Kolikor bolj se bo velika ideja domačih misijonov, misijonov med lastnimi brati, širila v mase, pronikala bo tudi v srca našega mladega duhovskega in redovnega naraščaja, da se jih bo našlo dovolj, da bodo šli, pa tudi v srca cerkvenih in redovnih predstojnikov, da jim bodo z veseljem dajali dovoljenje, da odidejo. Če skrbimo, da bi nesli luč svete vere poganom, je gotovo naša prva velika dolžnost, da jo skušamo ohraniti lastnim bratom, ki so tisoči v nevarnosti, da jo izgube.

Zadnje mesece so se dosegli ti-le vspehi.

G. Josip Kastelic, do sedaj izseljeniški misijonar v Rumetzu v Franciji, odide 2. februarja v Buenos Aires, Argentiniija, Južna Amerika, kjer je na tisoče naših izseljencev, pa cela Južna Amerika še nima slov. izseljeniškega duhovnika. Kolikokrat smo čuli od tam prošnje, da bi ga jim poskrbeli! Več gospodov se je zadnja leta priglasilo, da bi šlo tja, pa so se pri vseh pojavile težave in preprečile odhod. Slednjič se je odločil ta agilni in vspešni gospod, da se žrtvuje za nje. Družba sv. Rafaela mu voši srečen pot in obilo božjega blagoslova pri težkem delu, ki ga tam čaka.

G. Anton Švelc, kaplan na Vrhniki, je odšel po Božiču v Rumetz na njegovo mesto. Mladi in delavni gospod bo gotovo krepko nadaljeval delo, tako lepo zasnovano od prednika. Tudi njemu želimo obilo vspeha in božjega blagoslova.

G. Janez Kalan je odšel nazaj v Nemčijo. Sicer ni odšel tja kot slov. izseljeniški duhovnik, da bi se izključno posvetil skrbi za naše izseljence, kakor preje dolga leta. Vendar smo pa prepričanja, da ne bo pozabil svojih rojakov in skrbel za nje, kolikor bo le mogel. Ker je naša vlada nastavila v Düsseldorfu za izseljeniškega komisarja duhovnika g. Maksa Goričana, sta sedaj v Nemčiji dva slov. duhovnika, ki bosta gotovo storila za svoje rojake vse, kar bo mogoče, da bodo versko oskrbljeni.

G. Anton Kordin, gimn. profesor in načelnik odseka Družbe sv. Rafaela za notranjo kolonizacijo, je odšel v Srbijo, v škofijo Prizren.

V Srbiji imamo na tisoče svojih rojakov po raznih rudnikih in industrijskih središčih, ki so vsi versko jako zanemarjeni in prosijo duhovske pomoči.

G. Kordin bo gotovo storil vse, da bo vsaj v škofiji Prizren pomagal svojim rojakom v njih verskih potrebah.

Tudi njemu želimo obilo božjega blagoslova na novem mestu.

Upali smo, da bomo mogli tudi za rojake po rudnikih drugod po Srbiji poskrbeti vse potrebno, pa se nam za sedaj še ni posrečilo. Dal Bog, da bi mogli tudi tukaj pomagati. Zlasti mlajše idealne gospode opozarjamo na to veliko potrebno, pa tudi zaslužljivo delo!

To in ono.

Šolske sestre za naše izseljence. Naše slovenske šolske sestre iz Maribora so pravi blagoslov božji za slovenske in hrvatske naselbine po severni Ameriki, kjer z velikimi žrtvami vodijo župnijske osnovne šole slov. in hrvatskih izseljencev.

Predlanskim so jih pa že poklicali tudi v južno Ameriko, v Argentiniijo. Odšle so štiri sestre. Neka argentinska dobrotnica jim je podarila potrebno posestvo, kjer so si ustanovile svoj novi dom. Pa tudi tam so takoj spoznali lepi duh, ki vlada pri teh sestrah, videli kako vspešno je njih delo in prosijo jih še več. Tako odide drugi mesec zopet šest sester tja in sicer gre do S. Marija Hutter, S. Lavrencija Zupan, S. Alfonza Tratnik, S. Valerijana Jelenc, S. Maksencija Vresnik in S. Ita Krašovec. Ta skupina gre v Fonnozo. Pozneje bodo šle še druge skupine sester in sicer v Laiski, Serodino, Rosario in Clorinda.

Ko pride sedaj v Argentiniijo še naš izselj. duhovnik g. Kastelic, bo mogoče za naše izseljence dovolj poskrbeti tudi s potrebnimi šolami.

Castitum sestram želimo obilo božjega blagoslova!

Zakaj in kako smo dolžni sodelovati z Družbo sv. Rafaela. Pod tem naslovom je za izseljeniško nedeljo priložil v ljubljanskem „Slovcu“ g. župnik Merkun lep članek, za katerega se mu zahvalimo. Prav krepko posega v naše izseljeniško vprašanje in opozarja na našo dolžnost, da skrbimo za svoje izseljence po svetu, da jih ohranimo versko, moralno in narodno. Pojasnjuje, kaj je naša dolžnost tu doma, da storimo za nje. Posebno omenja potrebo, da jim pošljamo slovensko knjigo v tujino, da skrbimo, da se izvede miselj „izseljeniškega muzeja“, na katerem dela Družba sv. Rafaela, da se izvede svetovna zveza vseh naših izseljencev v eno veliko organizacijo, ki naj zveže vse izseljence po celem svetu v eno celoto, to celoto pa z domovino. Res prav hvaležni smo gospodu Merkunu za ta lepi članek.

Izseljeniški sklad kr. banske uprave. Da se priskoči na pomoč najpotrebnejšim našim izseljencem, ki se vračajo v domovino brez sredstev, v prvi stiski, je kr. banska uprava ustanovila poseben denarni sklad, iz katerega se jemlje potrebna denarna sredstva za to. V ta sklad je prispevala banska uprava, Delavska zbornica, županstva in razni zavodi večje svote. Ta sklad upravlja poseben odbor sestavljen iz treh zastopnikov banske uprave in treh zastopnikov izseljeniških organizacij. Družbo sv. Rafaela zastopa njen predsednik.

Naš izseljeniški sosvet. Srečna ustanova Družbe sv. Rafaela je izseljeniški sosvet, zbor zastopnikov strokovnjakov v raznih panogah izseljeniškega problema, iz cerkvene in svetne oblasti, raznih naših organizacij in ustanov, ki so kakorkoli zvezana z izseljeniškim vprašanjem, ki se zbira od časa do časa skupaj z Družbo sv. Rafaela, da se posvetuje o reševanju tekočih vprašanih izseljenišstva. Člani se sej primeroma jako redno udeležujejo in veliko lepega se je že sklenilo in izvedlo v korist našim izseljencem.

Družba sv. Rafaela se ob sklepu leta vsem članom prav iskreno zahvaljuje za to lepo sodelovanje in jim vošči prav veselo in srečno novo leto.

V novem letu bodo prišli novi veliki izseljeniški problemi, katere bomo morali rešiti in katere bomo s tako lepim sodelovanjem gotovo tudi vspešno rešili.

„Slovenci v Beogradu“, socijalno-kulturna slika. Napisal in uredil B. Žvan. Velezanimiva slika, katero iskreno pozdrav-

ljamo. Takih le socialno-kulturnih slik si želimo iz vseh večjih slovenskih naselbin po svetu. Silno veliko bi pripomogle k pravemu razumevanju našega izseljeniškega vprašanja in njega potreb.

Aumetz. — Gospod župnik Kastelic je odšel... Te dni nas je zapustil naš izseljeniški duhovnik in iskren prijatelj gospod Josip Kastelic. Na izseljensko nedeljo nam je zadnji-krat maševal. Pri tej priliki se je poslovil in nas prosil, naj živimo v medsebojni edinosti, ljubezni in božjem blagoslovu. Naslednje dni je jemal slovo od svojih prijateljev po svojih obširnih kolonijah. Največ je vsekakor storil za koloniji Aumetz in Tucquegnieux. Tu je ustanovil podporni društvi s pevskimi, tamburaškimi in dramskimi odseki. Preskrbel je društvom krasne prostore in bogato knjižnico. Da bi mu izkazali vsaj nekoliko hvaležnosti, so mu njegovi najboljši prijatelji iz Tucquegnieux kupili lep album, kamor so vpisali rojaki svoje želje in voščila. Poleg poslovilne pesmi, katero mu je zložila in zapisala gospa N. (Pesmico priobčimo prihodnjic) so ganljive besede, ki jih je zapisala učenka Janežič Tončka: „Če bi gospod nas male vprašali, pa bi gotovo tukaj ostali.“ Težko je bilo dobremu župniku, ko je bral te vrstice. Podprl si je glavo in z rokami skrnil obraz, da ne bi opazili solz, katerih ni mogel zadržati. — Kolonija iz Aumetza mu je pa priredila lep poslovilen večer. Pevski zbor je zapel pod vodstvom g. Biščaka poleg drugih: „Oj hišica očetova“, „O večerni uri“ in „V gorenjsko oziram“. Na poslovilni večer je prišel tudi g. Skebe, izseljeniški duhovnik iz Merlebacha, ki se je v sledečih iskrenih besedah poslovil od svojega tovariša: „Delavci! Nisem vedel za nočnejši večer. Neka slutnja me je privlekla sem. Rudarji! Vi nas ne razumete. Naše delo je težko, težko. Občudujem tovariša, ki je vztrajal nad štiri leta. Prijatelj Kastelic! Težko mi je, ker odhajaš. Izgubil bom pomočnika in svetovalca. Odslej bom sam. Srečno hodil!“ Za tem je povedal učitelj Jankovič kako puste in prazne so bile naše naselbine v Franciji, dokler ni bilo g. Kastelica. On je organiziral mesto izseljenskega duhovnika v Merlebachu, on je preskrbel Aumetzu pevovodjo in učitelja. On je oral ledino in pripravil vse potrebno, da bodo mogli njegovi nasledniki sejati seme na rodovitna tla. Sedaj odhaja, da preorje še ledino v Južni Ameriki. Bog mu daj srečo!

Naslednji dan se je odpeljal. Štirje prijatelji so ga spremlili do Metz. Tu je izrazil gospod Mišič, jugoslovanski konzul, priznanje in zahvalo za veliko delo, ki ga je vršil gospod župnik med jugoslovanskim delavstvom.

Par minut pred odhodom vlaka je rekel gospod župnik: „Prijatelji dragi, sedaj bom ostal sam. Hudo bo, čeprav sem navajen.“ Stisnili smo si desnice in se odpeljali vsak v svoj kraj. Bolelo je in orosile so se oči mož, ki ne pomnijo, kdaj so zadnjič jokali... J. J.

Proslava narodnega praznika in patrone sv. Barbare. Dne 4. decembra se je vršila velika jugoslovanska narodna proslava ter proslava sv. Barbare v Heerlenu za vse južnoslovanske izseljence v Holandiji. O tej proslavi nam pišejo:

Ob 9. uri smo se zbrali v Patronatu Sitterteway Heerlen in od tu v slavnostnem sprevodu odšli v cerkev.

Slovensko sv. mašo je opravil naš izseljeniški duhovnik č. g. Oberžan.

Med sv. mašo so peli združeni pevski zbori pod vodstvom pevovodje g. Kronovška.

Po sv. maši je sprevod krenil nazaj v Patronat.

Ko je prišel v dvorano jugoslovanski konzul g. Pepunt s soprogo, je zaigrala godba himno „Bože pravde“. Navzoči so ju pozdravili stoje z velikim ploskanjem.

G. konzul je imel lep patriotičen govor, v katerem nas je spodbujal, da naj ostanemo zvesti kralju in domovini. Svoj govor je zaključil z vsklikom Nj. Vel. kralju Aleksandru trikratnim „živio“. Občinstvo je navdušeno pozdravljalo naš kraljevski dom.

Pod vodstvom izselj. učiteljice gdč. Ržmanove so nastopili otroci iz vseh šol in peli in deklamirali. Želi so za svoje lepe nastope burno pohvalo. V resnici so nas presenetili in starši smo bili veseli tako lepih vspehov gospodične učiteljice. To je bil prvi nastop vseh naših šol.

Rudar g. Kokalj je deklamiral Fajdigovo pesem „Izseljenec“. Izselj. duhovnik č. g. Oberžan nam je v krasnih besedah obrazložil pomen narodnega praznika, kakor tudi praznika sv. Barbare, zaščitnice rudarjev.

Predsednik Zveze g. Kronovšek je orisal pomen praznika našega osvobodjenja in ujedinjenja.

Pevski zbori so nastopili skupno in lepe pesmi so zvezale naša srca z našo lepo domovino.

Dvorana je bila lično okrašena. Sredi odra so bile slike kraljice Holandske in naše kraljevske družine.

Proslave so se udeležila vsa naša društva s svojimi zastavami.

Navzoči so bili tudi č. g. Pater Teotim, predsednik in tajnik Zveze gg. Kronovšek in Novak, nadučitelj na tukajšnji poljski šoli ter več odličnih Holancev.

Opomba uredništva. Na to zadnje poročilo opozarjamo naše vladne kroge, ki tolikrat čujejo razne denunciacije naših katoliških društev izseljencev, češ, da so protidržavna in komunistična.

Odmev iz Gornjega Štajerskega (Avstrija), Donawitz bei Leoben. „Domovina nam ni dala kruha in morali smo si ga iskat drugod.“ Te besede je govoril slovenski izseljenec na Kat, shodu v Ljubljani. Zadel je pravo. Veliko naših ljudi se je izselilo na tuje, ker so bili primorani. Sila jih je pogнала. Še več jih je pa šlo brez potrebe. Nekaka izseljeniška epidemija se je polastila naših ljudi in hileli so čez mejo v tujino, v Avstrijo, Nemčijo, na Francosko in drugam. Tam je cvetela industrija, potrebovali so delavce. In Slovence, kot priznane pridne delavce, so radi sprejemali. Tako je res na tujem precej slovenskih delavcev prišlo do boljšega kruha in dobrih zaslužkov. Toda le preveč se jih je pa s tujino prevaralo. Razočarala jih je. Danes v teh težkih časih pa zdihujejo po domovini kot Izraelci po obljubljeni deželi. Veliko naših izseljencev se je na tujem prilagodilo kraju in razmeram in pozabilo na domovino. Skušnja me pa uči, da so se pa v tem oziru najbolje držali tisti, ki so ohranili stike z domovino, to so zlasti naročniki slov. časopisov iz domovine in pred vsemi Mohorjani. Domovina je v tem veliko grešila. Kdor nima stalne zveze z domovino in domačimi, kaj hitro na oboje pozabi. Dobra slovenska knjiga iz domovine in slovenski časopis je gotovo najboljša zveza izseljenca z domovino. Zato bi bili morali vsaj domači v domovini misliti na to in svojim izseljencem naročati dobre knjige in časopise. Za začetek če bi ga tudi sami plačali. Pozneje se izseljenec navadi nanj, bi ga sam naročil, ker bi ne mogel ostati brez njega.

Kako z veseljem smo čitali tukajšnji Slovenci pozdrave naših slovenskih škofov in kako smo jima hvaležni, da sta se nas spomnila.

Veliko naših izseljencev bi se radi na stara leta vrnili v domovino, da bi tam umrli in počivali. Toda mnogi ne morejo, ker imajo na tujem rojeno družino, ki domovine ne pozna in noče v Jugoslavijo. Drugi zopet nima doma kam iti. Da bi si pa tam kupil dom, tudi nima. Drugi imajo tu rento, pokojnino, pa se boje, da bi jo izgubili, če bi se vrnili domov. Gotovo je, da bi doma lažje živeli kot tukaj na tujem.

Izseljenci smo tuji tu v tujini,

pa tudi tuji v domovini.

Kjer dimniki visoki se vpenjejo v nebo,

kjer rovi so globoki, speljani pod zemljo,

tu delamo trpini

v nam tuji domovini.

Po domu rodnem koprnimo domov, domov nazaj želimo.

Srce želi nam le nazaj

nazaj v prelep domači kraj.

Tam naši sveti so grobovi, kjer stariši nam spe

po katerih tu na tujem tako nam kopni srce,

Tam bratje naši in sestre nam spe mirno.

Bog ve, nas krilla tudi zemlja rodna bo?

Da, tu živim v tujini

medlim po ljubi domovini,

tu delam, se potim, trpim,

ter si nazaj domov želim.

Slovenski delavec.

Sao Paulo, Brazilija. — Prijetno sem bil iznenaden „Izseljeniškega Vestnika“. Sicer izhaja že drugo leto, ga vidim vendar še le prvič. Res hvalevreden in požrtvovalen poskus, obuditi k večji skupnosti, od sreče res malo prezirane, otopele, po lihem klubujoče razpršene narodne drobce.

Tudi tu imamo neprodorne devizne zapreke. Kakor hitro bo prilika, Vam nakažem naročnino za list.

Z globokim občudovanjem in vedno stoječ na razpolago.

Ing. Anton A. Kadunc.